

MGE HÍREK

ÚJ GAK PÁLYÁZATI FORDULÓ AZ MGE RÉSZVÉTELÉVEL

A nemzetközi hírű magyar baromfi génmegőrzés és génvédelem komoly veszélybe került. A régi, jelentős őshonos baromfitenyészetek – Mosonmagyaróvár, Hódmezővásárhely, Gödöllő, Debrecen – mind-mind költségvetési szervként működnek, így folyamatos és egyre növekvő pénzügyi megszorításokkal kénytelenek szembenézni. Ennek következménye a megőrzött génbanki állományokra sajnos előre kiszámítható. A Magyar Kisállatnemesítők Génmegőrző Egyesülete 1997. évi megalakulása óta még nem volt a nemzeti kincs csé nyilvánított magyar baromfi génvagyon ilyen veszélyeztetett helyzetben. Tovább nehezítette a tenyészetek helyzetét, hogy a korábbi támogatásokat (biológiai alapok) az elmúlt két évben már nem folyósították, az újabb típusú, agrár-környezetgazdálkodáshoz kapcsolódó támogatások pedig még évekig csak ígéret szintjén léteznek.

Az MGE, mint a régi magyar baromfifajták hivatalosan elismert tenyésztőszervezete a legnagyobb volumen képviselő magyar őshonos tyúkfajták génbanki tenyésztéseinek tulajdonosaival közösen létrehozta egy pályázati konzorciumot abból a célból, hogy a rendelkezésükre álló kutatási és tenyésztési feltételek hasznosításával megkeressék azokat a kitorési pontokat, amelyek hozzájárulhatnak a régi magyar tyúkfajták hosszú távú, biztonságos fenntartásához. Pályázatunkat 2005 szeptemberében nyújtottuk be a Gazdaság-orientált Agrárágazati Kutatások pályázati kiírására. A konzorcium tagjai: az MGE (konzorciumvezető), a KÁTKI (Gö-

döllő) a Nyugat-magyarországi Egyetem Mosonmagyaróvári Kara, a Szege-di Tudományegyetem Hódmezővásárhelyi Kara, Dr. Szabolcs István tenyésztő, Dejtár, valamint a LAB-NYÚL Kft (Gödöllő).

A pályázati projektjavaslat a régi magyar tyúkfajták védelme érdekében az alábbi kitorési pontokat és K+F célokat fogalmazta meg:

(1) A génbaki tyúkállományok nemesítési, génmegőrzési hátterének megerősítése és fejlesztése oly módon, hogy a biztonságos fajtavédelem mellett lehetővé váljék az állományok igény szerinti felszaporítása, szülőpárok és végtermék forgalmazása. Ehhez a szükséges technológiai fejlesztések mellett az egyes őshonos magyar tyúkfajták teljes körű teljesítményvizsgálatát is el kell végezni. Az összes génbanki tenyésztésre és fajtára kiterjedő teljesítményvizsgálatok felölelik a nevelés és a tojás-termelés teljes időszakát, ami a későbbi szülőpár-forgalmazáshoz szükséges tartástechnológiai leírások fajtánkénti elkészítésének is feltétele. Projektjavaslatunk első feladatcsoportja, valamilyen elitállomány tenyésztőjének bevonásával, ezt célozza.

(2) A génbankokban fenntartott, kettőshasznú magyar őshonos tyúkállományok – mint az köztudott – mennyiségi vonatkozásban nem lehetnek versenyképesek a napjainkban forgalmazott, egyhasznú, hús- vagy tojás-termelő hibridekkel. A második kitorési pont tehát a kettőshasznú, őshonos fajtákkal előállítható termékek különleges minősége lehet. Projektjavaslatunk második

és harmadik feladatcsoportja a termékek (hús és tojás) széles körű minőségi vizsgálatát kívánja megvalósítani. A minőségi vizsgálatok – a fizikai minőségen túl – olyan beltartalmi vizsgálatokra is kiterjednek, amelyek a termékforgalmazás szempontjából szükségesek. A pályázati program itt vázolt feladatcsoportja kapcsolódik több konzorciumi tag korábbi pályázati programjához, amelyekben a végtermék-előállítás genetikai alapjainak vizsgálata folyik, elsősorban különféle fajtakeresztesek előállításával.

(3) A minőségi termék-előállítás másik lehetséges területe az ökológiai (bio) típusú és a tanyasi tenyésztés és tartás feltételeinek kidolgozása, és az így előállított termékek különleges minőségének meghatározása. A nagy ellenállóképességgel és kereső hajlammal rendelkező, a hibridekhez képest lényegesen szerényebb tartási és takarmányozási feltételeket igénylő régi magyar tyúkfajták különösen alkalmasak a természetes, ökológiai típusú tartásra, így ennek fejlesztése a termék-előállítás és -forgalmazás másik kitorési pontja lehet. Ezen belül a K+F tevékenység célja kettős. Az egyik az ökológiai típusú tenyészállat-előállítás tartási és takarmányozási feltételeinek vizsgálata és kialakítása. Ennek indoka, hogy az előírások szerint néhány éven belül az ökológiai típusú végtermék csak ökológiai feltételek szerint tartott tenyészállattól származhat. A másik vizsgált terület az ökológiai előírások szerint előállított végtermékek minőségének meghatározása összehasonlító vizsgál-

latokkal. A magyar tyúkfajták termékeire vonatkozóan ilyen vizsgálatokat még nem végeztek. Mindkét vizsgálat-sorozatban meghatározó jelentőségű az ökológiai típusú takarmányozás. Ezen belül speciális takarmányadalékok, probiotikus készítmények alkalmazására is sor kerül.

(4) A konzorcium tagjai a projekt keretében speciális kutatási feladatokat is vállaltak annak érdekében, hogy a génbanki tyúkállományok minél szélesebb körű jellemzését elkészíthessük, és további vizsgálatokat végezzünk a magyar tyúkfajták egyéb termelési vonatkozású előnyeinek felderítésére. Vizsgáljuk a tojások minőségét a tojók korának változásával, a hús minőségét különböző időszakokban (növények és levestyúk), az „életteljesítményt” kívánjuk modellezni a több évig tartott tenyészállatok termelésének vizsgálatával, és összehasonlító vizsgálatokat végzünk a különböző génbanki tyúkfajták és típusok termelési tulajdonságaira vonatkozóan. A pályázat negyedik feladatcsoportja ezeket a témaköröket tartalmazza.

SZALAY ISTVÁN

A MÁRTON-NAPI LÚD

Rendhagyó jelentés organoleptikus vizsgálatról, azaz a Pannónia szülöttje Szent Márton püspököt megillető liba elleni bosszúhadjárat sikeres elvégzéséről.

Az esemény megesett az Úr 2005. évében Szent András (vagy másként: Szent Miklós) havának 11. napján.

Az esemény a próbavágás során megboldogult és azóta a mélyhűtőben jobb sorsát váró liba átvételével kezdődött. Ezt követően meghozatott az első logikai indíttatású döntés, melynek tudományos alapozottságú következménye is levonhatóvá vált, miszerint: addig a libát nem szabad kiolvasztani, míg a megfőzetés, illetve megsüttetés feltételei fenn nem állnak.

Következett a második döntés: mi legyen az elkészítésnek a módja. E sorok írója imádja a libamájat, a libatepertőt, a libalevest, a ludaskását, a sült libacombot. A felsorolt lehetőségek közül kettő kiesett, nem lévén elég a tömege az elkészítéshez, így a máj a

kását gazdagította, míg a háj a combok mellé került.

A libaleves lassú tűzön sokáig főzetett bezöldségezve és fűszerezve. Miután elkészült, következett a filézés, hiszen java részére szükség volt a kása elkészítéséhez. Az ízletes levesen túl a kása már csak majoránát igényelt és így is tökéletes lett.

A combok mellett jókora mell is ajánlkozott, ebből lett a libamellvagdalt, mely visszaépítésre került a csontjára. Az enyhén fűszerezett húсок a sütőben fólia alatt párolódtak puhára, majd sülték pirosra. Köretjüként hagymás tört burgonya és párolt vörös káposzta szolgált.

A minősítésre kizemelt személyek egyöntetű megállapítása szerint a lakoma fejedelmi élvezeteket nyújtott. A kizemelt célok elérésére megállapításuk szerint egyedül a liba alkalmas. A cél megvalósult, illő módon sikerült Szent Mártonért bosszút állni. A rend kedvéért megjegyzem, hogy a rendezvény felnőtt tagjai részére az újbor sem maradt el.

A lakomát elfogyasztó úri közönség ezúton fejezi ki köszönetét és elismerését a lehetőségért.

Kelt Gödöllőn 2005. november 14-én.

A CSAPAT NEVÉBEN:

SZABÓ ISTVÁN

(Megjegyzés: a vizsgálat tárgyát, mint terméket, a HU-BA – azaz hungarikum baromfitermékek – GAK pályázati program keretében a KÁTKI, a Budapesti Corvinus Egyetem, a LAB-NYÚL Kft., a Magyar Ízek Háza Kft. és az MGE fejleszti. Az értékelés alapján a vizsgált termék kiérdemelte az alábbi márkavédjegyet.)

MADÁRINFLUENZA-SHOW A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

Alig zárta be kapuit a 2005. évi OMÉK (amelynek keretében az utóbbi évek legnagyobb és legnívósabb hazai állatkiállítását – benne a régi magyar baromfifajták különféle változatait – láthatuk volna, ha bemutatják), a televízió híradói képes beszámolókat közöltek arról, hogy a hazai állategészségügy felkészült a madárinfluenza elleni hatékony fellépésre. Forgatókönyv szerint több tucat egészséges állatot pusztítottak el a nézők szeme láttára, és a jobb érzésű emberek nem kis felháborodására. Ami ennél is megdöbbentőbb, a látványosnak szánt bemutató a KÁTKI baromfi génbanki telepén zajlott. Még szerencse, hogy nem magyar őshonos fajtákat használtak a show-hoz. A Távol-Keletről folyamatosan érkező madárinfluenza-hírekre már immunis néző alig néhány nap múlva ismét felkaphatta a fejét: madárinfluenzával fertőzött állatokat találtak a Duna-deltában, amit bizonyára a keletről érkező vándormadarak hurcoltak be. Bár igen kevés annak az esélye, hogy a tél küszöbén madarak vándoroljanak Európába a keleti trópusokról, ezzel nem volt időnk foglalkozni, mert láhattuk, naponta többször – és heteken keresztül – ugyanazt az elborzasztó filmet, amelyben a helyi állategészségügyi szolgálatnak kinevezett stáb életükért vergődő, szerencsétlen állatokat dobál közönséges szemeteskukákba. Többször bejelentették, hogy kimutatták/nem mutatták ki (a nem kívánt rész törlendő) a madárinfluenza H5N1 vírusát (amelyet egyes híradások egyszerűen „gyilkos vírus” néven emlegettek), míg végül az egyik minisztert

idézve pontot tettek az ügy végére, azt követően, hogy több falu részben őshonos baromfiállományát „szakszerűen” kiirtották. Ezután már a madárinfluenza-szakos angliai laboratóriumból is egyértelmű hírek kezdtek szivárogni. Lassan immunissá váltunk a romániai madárinfluenzával szemben is, és akkor belépett déli szomszédunk a maga beteg hatytyúival. Az egyik állítólag nyáron még a Balatonon úszkált a békés fürdőzőkkel, a nyaralók akkor még nem tudták, hogy félni kell tőle. Így mi sem tudtunk kimaradni, de hátha valakinek ez sem volt elég, találtunk gyorsan néhány gyanúsan döglött galambot Szegeden, ám több napos hírverést követően kiderült az, amit az állatorvosok azonnal tudtak, sőt, ki is mutattak, hogy a madarak nem csak baromfiinfluenzában, hanem mérgezésben is elpusztulhatnak. Ettől függetlenül bejelentették, hogy betiltották/nem tiltották be (a nem kívánt rész törlendő) a baromfifélek szabad tartását. Néhány komoly szakember próbálta menteni a menthetőt, és szakszerűen elmondta a valós helyzetet, de ők sem váltak médiasztárrá. Mindeközben – egy internetes interjú kapcsán – szalaghírként jelent meg az egyik országos adón, hogy madárinfluenza esetén a gödöllői génbankból pótolható az ország baromfiállománya. De szerencsére/sajnos (a nem kívánt rész törlendő) ezt már senki nem vette komolyan. A nemzetgazdasági stratégiai ágazat kikiáltott vakcinagyártás viszont szárnyal. Pedig fogékony az influenzára.

SZALAY ISTVÁN